

SUSIRAA

MARI KUJANPÄÄ

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.
Text and data mining prohibited.

Copyright © 2026 Mari Kujanpää ja Kustannusosakeyhtiö Otava
Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty
ISBN 978-951-1-51421-3

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2026

1.

– Nyt pitää olla tosi, tosi hiljaa, mä sanon Olgalle.

Se kuuntelee kerrankin, katsoo mua silmät viiruina ja nipistää suunsa suppuun. Me kuullaan isän askeleet katolta. Meidän katto on peltiä, ja sieltä kuuluu kops ja klonk siellä missä isä kulkee. Olga tuijottaa kattoa niin kuin isän voisi nähdä katon läpi. Kuvittelen sen katseeseen voimaa, joka saattelee isän turvallisesti katon reunalta savupiipulle asti. Mä mietin, millaiset kengät isällä on. Toivottavasti jotkut muut kuin pohjista sileiksi kuluneet saappaat, ne joilla isä on kulkenut satoja kilometrejä pitkin metsiä ja jotka on korjattu polkupyörän renkaan paikoilla.

– Isä putsaa piippua. Sillä on harja, ja se puhdistaa meidän savupiipun, selitän.

– Pieni nokipoika vaan, Olga sanoo.

– Joo, se on nuohoojalaulu. Hyvä kun tiesit, sanon.

– Yhä ylös yrittää, katolle hän kiipeää, Olga laulaa.

Mua hermostuttaa ja sormeilen puhelinta taskussani. Hymyilen silti Olgalle, jotten tartuta omaa hermostuneisuuttani siihen. Jos kuuluu yhtään putoamisen ääntä

– se olisi kai ensin sellaista laahaavaa kun isä liukuisei pitkin kattoa ja sitten mätkäys kun isä tömpsähtäisi maahan – niin mä juoksen paikalle, tsekkaan isän kunnon ja soitan 112:teen. Mä sanon selkeällä ja varmalla äänellä, mitä on tapahtunut. Isäni on pudonnut katolta, henki kulkee, puls-si tuntuu, mutta taju on poissa. Ja osoite on Takapellontie 200, 88200 Sivula, lähettäkää ambulanssi nopeasti.

Olga nostaisi varmasti aika metelin, se tekee aina niin kun hermostuu, mutta mä pitäisin sen kaukana puhelimesta ja isästä, että saan hälytettyä apua ja ettei Olga ymmärtämättään koske isään ja satuta sitä lisää. Ja lopuksi mä varmistaisin, että ambulanssi todella tulee eikä ole niin kuin nuohooja, joka on suuttunut isälle eikä tule meille lainkaan. Siksi isä on katolla Motonetistä ostettujen nuohousvälineiden kanssa, ja mä pelkään sen putoamista.

Me ei selvitä Olgan kanssa, jos isälle tapahtuu jotain. Meidän kohtalona on siinä tapauksessa lastenkoti, turha luulla, että me mahduttaisiin äidin luo Helsinkiin. Mun olisi pitänyt mennä katolle nuohoamaan, koska isä ja Olga pärjäisi kohtuullisesti kahdestaan, jos mä putoaisin, loukkaantuisin tai kuolisin. Mun tekee mieli huutaa isälle, käskä sitä tulemaan alas katolta nyt ja heti, mutta en mä voi tehdä niin. Huuto saattaisi säikäyttää isän, ja se voisi pudota. Isällä ei ole turvavaljaita, ei todellakaan.

Tähyän ikkunasta pihalle tuttuun ja tärkeään maisemaan, meidän metsäpihaan, jossa kuuset humisee korkeina, suuria mustikoita kasvaa talon nurkalla ja kaiken päällä lepää pilvetön taivas. Talli, laavu ja hevoslaidun häämöttä-

vät kauempana. Yritän saada itseeni luonnon hiljaisen rauhan, mutta en mä saa, mä olen hermostunut kuin joka suuntaan suriseva kärpänen. Katolta ei kuulu mitään, ja se on hyvä merkki. Varmasti isä seisoo piipun luona ja pudottaa kuulun ja pullosutimaisen harjan alas piippuun ja vetää niitä köydestä ylös ja alas, jotta saa piipun puhtaaksi.

Olga nyppii hiuksiaan. Sen kynnet on taas liian pitkät. Mun täytyy muistaa leikata ne.

– Onko sulla takku? kysyn.

– Joo, Olga sanoo. Se näyttää miten sen sormi jää kiinni hiuksiin.

– Kampaa, Olga pyytää.

– Ei kun kampaat ihan itse, sanon.

Olga näyttölee surullista. Mä hellyn ja haen kamman, koska se ei voi alkaa kiukutella nyt, kun on vaaralliset hetket menossa. Kampaan hitaasti ja varovasti Olgan lyhyttä tukkaa. Saan takun selvitettyä, ja katolta kuuluu, miten askeleet menee katon reunaan päin ja kohta tikkaat natisee, kun isä kiipeää katolta alas.

– Paljon on nokea, paljon on nokea, isä sanoo ja marssii puuhellan luo. Se vetää näppärin liikkein tuhkat pois hellan uumenista. Se kääriisee tuhkat sanomalehden sisälle pakettiin, nakkaa paperimytytyn peltiämpäriin ja katsoo ämpäriä tyytyväisenä.

– Siistiä jälkeä tuli, vaikka olen aloitteleva nuohooja. Ajatellaan myönteisesti, tytöt. Nyt säästyy nuohousmaksu, ja nuohouksen voi tehdä milloin vain. Ei tarvitse jäädä varta vasten etätöihin nuohoojan käyntiä varten, isä sanoo.

– Huippua, kehun.

Nuohous on valmis, ja mä voin taas hengittää normaalisti. Huojennus käy mun läpi kuin hyökyaalto.

Olga ei ole edes tajunnut mitään. Se on napannut sinisen kamman käteensä ja katselee maailmaa kamman piikkien läpi. Onnekas Olga, sille suurin osa ympäröivästä maailmasta on käsittämätön ja isä haavoittumaton sankari.

– Nyt on raidallista, se sanoo.

– Joo, sinisiä raitoja, vastaan.

Mä leikkaan sanomalehdestä pienen palan ja teen siitä kampamaisen jutun. Ojennan sen Olgalle. Se ihmettelee nyt mustavalkoisia raitoja suu leveässä hymyssä. Se puhalttaa raitoja tai oikeastaan sanomalehtihapsuja ja nyppii joka toisen niistä pois. Ollapa kuin Olga, äärettömän riemuissaan pienestä paperinpalasta ja muustakin mitättömästä, ja toisaalta itkupotkuraivareissa yhtä pienestä syystä.

– Onko meillä tuorejuustoa? isä kysyy samalla, kun se pesee käsiään.

– On, miten niin, sanon.

– Pilkotaanpa kasviksia ja tehdään niistä ja tuorejuustosta folionyyttejä, jotka otetaan mukaan ja paistetaan Ahvenlammen laavulla, isä sanoo.

Olga hakee oman leikkuulautansa ja veitsensä, ja mä ja isä tietysti kehutaan jokaista vinoa purjon ja porkkanan palaa, jonka Olga pilkkoo.

Kohta me poljetaan letkassa kohti laavua. Olga osaa pyöräillä, mikä on mahtava juttu. Pyöräilytaidon ansiosta mä ja Olga päästään kahdestaan kotipihaa kauemmas.

Mä ajan ekana, Olga toisena ja isä viimeisenä.

Mä niin tykkään syksyisessä metsässä pyöräilemistä, siitä kun soratie rapisee pyörän renkaiden alla, ruskan värittämät koivun lehdet leijailee verkkaisesti alas, karpäsienet nököttää tien reunoilla, leuto tuuli käy kasvoilla ja varjo- sekä aurinkokohdat vuorottelee. Pyöräily on siitakin siistiä, että siinä vain jalat tekee töitä, pää saa olla ja keikkua ja kääntyillä maisemien suuntaan.

Kun me tullaan laavulle, isä tekee tulet ja Olga ottaa retkilautaset esiin. Vatkaan meille jälkiruuaksi mustikkarahkaa. Sen olisi voinut tehdä kotona valmiiksi, mutta mun mielestä on haus Kempaa vispata kerma vaahdoksi ulkona kuin kotona. Ulkona ruuanlaitto on vähän kuin lomaa. Aurinko paistaa, ja riisun takkini.

Meidän perhe on laavulla ehkä hyväntuulisempi kuin missään muualla. Isä hyräilee, Olga kerää puiden lehtiä ja mä vaan istun ja nautin, kun rahka on valmis ja folio-nyyteistä tulvahtaa kypsyvien vihannesten tuoksu. Me syödään kaikessa rauhassa nytyt ja jälkkäri. Olga pyytää isän mukaan pitkospuille, jotka kiertää lammen ympäri.

Mulla on uikkari valmiina vaatteiden alla. Otan vaatteet pois ja jätän ne kasaan laavulle. Maa on viileä jalkapohjiin, kun kuljen pyyhkeeseen kääriytyneenä polkua pitkin rantaan. Jos maa on viileä, niin lammen vesi se vasta kylmää on, mutta ei se mua haittaa. Pitää nauttia siitä, minkä luonto tarjoaa, niin isä sanoo aina. Mä en aikaile, vaan heittäydyn uimaan ja vesi ottaa mut tynnosti vastaan. Veden kylmyys hätkähdyttää ja virkistää samaan aikaan.

Äkkiä kuuluu mopojen pörinää. Se yllättää mut. Viikonloppuisin voi miltei unohtaa, että on olemassa muitakin ihmisiä kuin meidän perhe. Mopojen ääni saa mut näkemään oman perheeni ulkopuolisen silmin: Raittisen susiperhe, se kuluneisiin ja epämuodikkaisiin vaatteisiin pukeutuva porukka, on näköjään ruokaillut laavulla, ja joku on jättänyt vaatteensa kasaan ja mennyt kai uimaan. Vanhempi tyttö kävelee isän kanssa pitkospuilla ja puhuu kovaan ääneen. Vaikka nuorempi tyttö yrittää piilotella kaulaansa asti vedessä, sen huomaa, jos vain osaa katsoa oikeaan suuntaan puiden välistä. Se luulee olevansa kovakin, kun on uskaltautunut uimaan syysviileään veteen.

Kun mopoilijat pörräävät laavun luo, mä sukellan ja lähetän metsänhaltijoille väkevän toiveen mopojen karkottamisesta. Ehkä metsänhaltijat ovat olemassa, sillä mopoilijat pyörivät pari kertaa rinkiä laavun lähellä, huutelevat jotain toisilleen ja lähtevät pois.

Uin vielä vähän, vaikka kylmyys saa varpaat melkein tunnottomiksi. Riennän pois vedestä ja kiedon pyyhkeen ympärilleni. Mukavinta olisi vaihtaa vaatteet laavulla, mutta pelkään mopojen tulevan takaisin. Hiippailen siksi suuren kiven taakse, kiskon vaatteet nihkeälle iholle, rutistan vedet pois tukasta ja läpsyvän neulasia irti jalanpohjista. Heittäydyn selälleni laavulle ja katson, kuinka pilvet matelee taivaalla. Ne on ihanan hitaita, ja mä tahtoisin olla yksi hidas huoleton höttöinen pilvi, mutta mun osana on olla hätäilevä sinne tänne säntäilevä ysiluokkalainen.

Isä ja Olga palaavat laavulle. Olga kävelee edellä, ja sillä

on kädessä kasa suokasveja. Se katsoo hetken mua ja mun märkiä hiuksia, ja mä melkein kuulen, miten sen aivot raksuttaa.

– Sisko, sä olet merenneito! Olga sanoo.

Se laittaa mun lettiin raatetta ja tupasvillaa ja nauraa.

– Vedenneito tai lammenneito paremminkin, sanon ja tulen iloiseksi.

Mikään ei ole niin tarttuvaa kuin Olgan nauru. Se helisee kirkkaana ja puhtaana kuin katkeava jääpuikko. Isä tonkii kepillä nuotiota ja varmistaa, että se on sammunut kunnolla. Hymy väikkyy isänkin kasvoilla, vaikka se on aika jöröttäjä.

Me ollaan välillä tosi onnellinen perhe.

2.

– Mitä tulevaisuudensuunnitelmia sinulla Floora on? mun luokanvalvoja ja englanninopettaja Alli kysyy.

Alli on joka tavalla hämmentävän, melkein pelottavan siisti. Sen läppäri, paperi ja kynä ovat kaikki tismalleen viivasuorassa pöydällä, sen vaaleat hiukset ovat jämptillä ponihännällä eikä sen valkoisessa paitapuserossa ole yhtään ryppyä tai tahraa.

Mä kiemurtelen tuolissani. Isällä on myös selvästi epä-mukavat oltavat. Se vilkaisee kelloaan. Olga on yksin autossa ja töllöttää Pikku Kakkosta mun puhelimesta sen aikaa, kun me isän kanssa vaivaannutaan englannin luokassa. Tämän ristikuulustelun nimi on vanhempainvarti.

– En mä tiedä, sanon.

Se ei pidä paikkaansa. Mun suunnitelmat on selvät kuin vesi: luonnontiedelukioon ja lääkkikseen. Mä en vaan tahdo hiiskua niistä vielä kellekään. Mä kerron sitten, kun olen saanut paikan luonnontiedelukiosta. Mä voin kuvitella, miten isä näyttää samaan aikaan hämmästyneeltä ja ylpeältä ja sanoo ”katsos vain meidän tyttöä”. Ja Olga ihmettelee vieressä,

mikä se sellainen lukio on ja pääseekö hänkin sinne. Ja lääkiksen kanssa sama juttu. Puhun siitä sitten, kun olen päässyt sinne opiskelemaan. Turha siitä on etukäteen porista.

– Luultavasti lukioon olisit menossa, eikö niin? Alli kysyy.

– Joo, mä sanon.

– Sinun koulunkäyntisi sujuu erinomaisesti. Ysi- ja kymppirivit täällä loistelee, Alli kehuu.

– Joo, mä sanon.

– Minulla on sellainen vaikutelma, että sinulla on kavereita. Olenko oikeassa? Alli kysyy.

Isä tuijottaa pöytää ja mä luokan kelloa. Suomessa on taatusti satoja samanlaisia seinäkelloja, joissa on mustat paksut viisarit, mustat numerot ja valkoinen kellotaulu. Ja ihan varmasti on myös satoja luokkahuoneita, jotka on aika paljon tämän huoneen tyyliä: opettajanpöytä, pulpetit ja valkoiset tiiliseinät. Ja niissä lukemattomissa samanlaisissa luokkahuoneissa puhutaan juuri nyt vaikka mitä hankalaa. On jälki-istuntoja, koulukiusaamiskeskusteluita ja kaikkea kurjaa, ja mun osani tässä huoneessa on aika helppo. Mun pitää vaan vastailla, ja lyhyet vastaukset riittää. Tai on mulla yksi asia, joka mun pitää kysyä. Sitten mä pääsen pois eikä mun tarvitse tulla vanhempainvartiin enää ikinä. Ei kai lukiossa ole sellaisia.

– Joo, sanon, ja se on melkein totta.

Mulla on ainakin seuraa: kotona Manteli ja Olga, ja välitunneilla mä olen Kaisan ja Innan kanssa. En mä ehkä silti sanoisi, että mä, Kaisa ja Inna ollaan kavereita. Mun mielestä kaverit on sellaisia, jotka on yhdessä aina ja

ikuisesti kuin joutsenpariskunta, mutta me taas ollaan vaan toistemme välituntiseuraa. Me ei olla ikinä tavattu muualla kuin koulussa.

Inna on Ukrainasta ja Kaisa taas maatilalta, jossa kasvatetaan pihvisonneja. Kaisasta näkee, että se on tosi vahva (koulun uimapäivänä kaikki toljottaa sen reisiä, jotka on lihaksikkaat ja paksut kuin nuoret puunrungot) ja tottunut olemaan ulkona. Kun on koleaa ja toiset yläkoululaiset värjöttelee collegehousuissa tai repaleisissa farkuissa ja napa-paidoissa, sillä on paksu vedenpitävä takki, villainen huivi ja muhkea pipo. Kaisa on taitava salibandyn pelaaja ja vetää alakoululaisille treenejä. Inna on jatkuvasti vähän kujalla, ja miksei olisi, kun se on vieraassa maassa ja yrittää käydä koulua vieraalla kielellä. Tai miksi mä sanon jatkuvasti vähän kujalla, kuviksessa ja kässä Inna on opettajaakin taitavampi. Sen piirrokset voisi olla jostain taidemuseosta, ja se käyttää melkein aina itse tekemiään vaatteita, jotka on älyttömän hienoja.

– Mitä harrastuksia sinulla on? Alli kysyy.

– Mulla on oma hevonen. Mä hoidan häntä ja ratsastan, sanon.

– Ai oma hevonen! Sinähän olet oikea onnentyttö, Alli sanoo.

– Joo, mä sanon.

– Onko sinulla Floora tai isällä vielä kysyttävää koulunkäynnistä? Alli kysyy.

Mä vilkaisen isää, ja se nyökkää. Nielaisen. Nyt pitää vaan uskaltaa.

– Meillä on kotona keho netti. Voisinko mä jäädä koulun tietokoneelle koulupäivän jälkeen? kysyn.

– Ilman muuta. Jään melkein joka päivä tänne luokkaan tekemään Wilma-merkintöjä ja suunnittelemaan seuraavan päivän tunteja. Sopii oikein hyvin, että teet tehtäviä koulun koneella minun seuranani. Mutta miten koulukyyti silloin järjestyy? Sinähän olet kuljetusoppilas, Alli sanoo. Se on ehkä hämmästyntynyt mun kysymyksestä, mutta kätkee hämmästyksensä täydellisesti.

– Kiitos. Koulukyyti ei ole ongelma. Mä en kulje linkkarilla, vaan omalla pyörällä. Mä jään tänne heti huomenna koulun jälkeen, lupaan.

Ehkä Alli ihmettelee, miksi mä pyydän tällaista ysisluokan syksyllä. En vaan enää jaksa taistella meidän pätkivän netin kanssa, ja olen päättänyt tehdä nyt ysillä kaikki mahdolliset lisätehtävät, joista monet tehdään tietokoneella. Mun päämääränä on loistava peruskoulun päästötodistus.

Alli päästää meidät lähtemään. Olgalla on onneksi kaikki hyvin, vaikka vanhempainvartissa meni enemmän kuin vartti.

Isä ja Olga sujahtaa autolla mun ohi, kun mä pyöräilen pois koulun pihasta. Olga vilkuttaa mulle pontevasti. Se ja isä kääntyy kauppaan.

Mä poljen kovaa vain niin kauan kuin Olga ja isä voi nähdä mut auton ikkunasta. Sitten mä hiljennän ja pysähdyn. Mä kaivan repusta suklaapatukan, pureskelen sitä hitaasti ja talutan pyörää. Koulumatkat on ainoa osa päivää, jolloin mun ei tarvitse pinnistellä. Kotona mun pitää olla

aamalla tehokas, kärsivällinen ja ystävällinen mutta määrätietoinen, että saan Mantelin ruokittua ja vietyä laiturille ja Olgan vaatteisiin, aamupalalle ja taksiin. Koulussa mun pitää olla hyvä ja saada ysejä ja kympejä, koska mä haluan lääkäriksi. Illalla mun pitää keksiä Olgalle tekemistä ja pitää se hyvällä tuulella, jotta ilta sujuu eikä se raivoa. Öisin me nukutaan isän kanssa vuorotellen Olgan huoneen vierisessä huoneessa, niin voidaan rauhoitella sitä, kun se herää kesken unien.

Laitan suklaapatukan viimeisen palan suuhuni ja puristan käärepaperin mytyksi taskuuni. Mä poltan suklaapatukan käärepaperit aina puuhellassa, ettei isä näe niitä. Sillä on jyrkät mielipiteet, se puolustaa luontoa ja vastustaa lihansyöntiä ja suuryrityksiä, ja sen takia joku Mars-suklaapaperikin voi olla pieni katastrofi.

Pääsen kotiin ennen isää ja Flooraa.

– Anteeksi, kun mä annan ruuan myöhässä. Mun vanhempainvartti venyi ja venyi, kerron Mantelille tallissa.

Manteli ei näytä olevan pahoillaan, vaikka ruoka tulee myöhässä. Hän vilkaisee mua ja jäystä tyneesti heinää. Selvitän hiukan hänen harjaansa ja häntäänsä ennen kuin mun pitää kiittää sisälle. Oikeastaan harja ja häntä ei ole edes sekaisin, mä vaan tarvitsen syyn viipyä Mantelin luona ja imeä itseeni hänen tyyneyttään. Mä en oikein pidä pienistä eläimistä niin kuin marsuista, mutta suurissa eläimissä on jotain, joka kiehtoo mua.

Virittelen puuhellaan tulen. Katson, miten Mars-paperi kärventyy, kunnes se katoaa savuna ilmaan. Mun Mars-

salaisuus on piilotettu, hyvä hyvä. Alan paloitella kesäkeittovihanneksia. Pihalta kuuluu auton ääni.

– Floora, missä sä olet? Olga huhuilee eteisessä.

– Keittiössä. Teen meille kesäkeittoa, sanon.

– Voiko kesäkeittoa tehdä syksyllä? Olga kysyy ja kiskoo kenkiä jalastaan.

– Joo. Sitä voi tehdä talvellakin, sanon.

– Kesäkeitto, syksykeitto, talvikeitto, Olga rallattaa.

Se laittaa kengät telineeseen ja takin naulakkoon, ja mä kehun sitä. Se on mielissään, suoristaa vielä kenkäriivit ja laittaa lautaset pöytään. Isä tyhjentää Olgan kanssa ostokset kauppakasseista.

Saan keiton valmiiksi, ja me aletaan syödä. Olgan mielestä keitto on liian kuumaa, joten kiikutan sen lautasen hetkeksi rappusille jäähtymään ja kohta takaisin pöytään.

Isä kyselee mun ja Olgan päivästä, ja Olga vastaa pitkästi, mä lyhyesti. Mun päivässä ei ole paljon sellaista, jota voisi kertoa isälle ja Olgalle. Mut, Inna ja Kaisa ratsattiin välkällä, mutta meiltä ei tietenkään löytynyt vapea. Historian tunnilla luokan pojat päätti kokeilla, saako ne open raivostumaan ja ne sai. Tunneilla ei ole vielä tullut mitään hankalaa asiaa, vaan mä olen tähän asti tajunnut kaiken. Onneksi niin. Mä en joutunut noloihin tilanteisiin tänään. Mua hävettää vieläkin yksi kasiluokan englannintunti, jolla mä sekoitin queenin ja queerin. Vaikka mistä mä voisin sellaisia sanoja tietää, kun mun vapaa-aika menee hevosen, erityis-siskon ja isän kanssa. Mä en todellakaan puhu queerista,

Noccoista ja Smuuteista, vaan loimista, askartelusta ja luonnonsuojelusta.

Olga on päässyt tänään luokkansa kanssa elokuviin. Tosin sen mielestä popcornit ja pillimehu on selvästi vähintään yhtä kova juttu kuin elokuva. Ne on sellaisia herkkuja, joita meillä kotona ei ole koskaan. Eikä meillä katsella elokuviakaan.

Ruuan jälkeen mä ja Olga mennään pihalle. Me kerätään pihlajanmarjoja pieneen ämpäriin. Pihlajat näyttää pirtsakoilta, kun niiden oksat on pullollaan punaisia marjoja. Taivutan oksia alaspäin, jotta Olgakin yltää niihin. Se on tosi keskittyneen näköinen, kun se nyppii marjoja yksi kerrallaan.

Kun tulee pimeää, pitää mennä sisälle. Kesällä me eletään ulkona aamusta iltaan, kun valo ei katoa juuri yölläkään ja ulkona tarkenee olla ja touhuta, ja se on niin mahdollavaa. Levitän keittiön pöydälle sanomalehtiä ja haen ohutta rautalankaa. Mä ja Olga pujotellaan pihlajanmarjoja rautalankoihin, ja lopuksi mä taivutan rautalangan sydämen muotoiseksi. Olgakin yrittää, mutta sen sydämistä tulee soikioita, ja mä muotoilen ne uudestaan ennen kuin se hermostuu. Kohta meillä on monta syksyistä pihakoristetta. Olga tahtoo yhden koristesydämen omaan huoneeseensa, ja mä suostun siihen, vaikka pihlajanmarjat homehtuu pian talon lämmössä.

Isä tekee iltapalaksi ruis-puolukkapuuroa, ja Olga ottaa kaksi kertaa lisää. Isä kehuu sen syömistä. Mun mielestä ei pitäisi, koska Olgalla on muutenkin kiloja. Haen

kaapista D-vitamiinit ja laitan yhden pillerin jokaiselle lautasen viereen. Mä olen tosi tarkka vitamiineista. Meidän korttitalo huojuu muutenkin, ja se kaatuu ryminällä, jos joku sairastuu.

Isä pelaa Olgan kanssa muistipeliä sillä aikaa, kun mä teen läksyt. Ne on onneksi helppoja. Joskus mä mietin, pitäisikö kulkea bussilla kouluun, koska matkalla voisi tehdä läksyjä tai kerrata niitä. Mutta en mä tahdo olla mun ikäisten kanssa yhtään sekuntia pitkien koulupäivien jälkeen. Jos olisi kuulokkeet, voisi olla omassa rauhassa linkkarin etupenkillä, mutta mulla ei tietenkään ole kuulokkeita.

Mulla ei ole tänään Olga-yötä vaan laavuyö. Meidän pihassa on laavu, ja silloin kun isällä on Olga-vuoro, mä nukun laavulla. Pihalaavu on mulle erityisen tärkeä, koska mä sain sen rippilahjaksi viime kesänä.

Tykkäsin laavun rakentamisesta tosi paljon. Olgakin oppi lyömään nauvoja vasaralla, ja lomapäivissä oli mukavasti sisältöä, kun joka päivä sahattiin lautoja ja vasaroiitiin niitä laavun seiniin. Yksikin aamu Olga herätti mut kuudelta ja kysyi joko voidaan mennä laavua tekemään. Se oli niin suloisen innostunut.

Mun rippijuhlat pidettiin tietenkin uudella pihalaavulla. Mä kuvittelin, että niihin tulee vain isä, Olga ja Manteli, mutta äitikin ehti juhliin Helsingistä (sen mies ja lapset oli sairaana), ja naapurin Vilho ja Terttu ilmaantui myös paikalle yhden ruusun ja kortin kanssa. Vilho ja Terttu ajaa koulutaksia, ja Olga tuntee ne tosi hyvin, koska se on kova höpöttämään ja on kulkenut niiden kyydissä eskarilaisesta

saakka. Olga oli kutsunut ne mun rippijuhliin. Ja perheyöntekijä Susannakin tuli, myös Olgan kutsusta.

Ne oli kivat juhlat. Laavu oli koristeltu harakankelloilla, päivänkakkaroilla ja pienillä koivuilla, ja me juotiin kahvia ja mehua ja syötiin mun ja Olgan leipomaa pullaa ja pipareita. Manteli herkutteli kuivalla ruisleivällä juhlan kunniaksi. Mulla oli paljaat jalat, kerrankin tukka auki ja uusi metsänvihreä mekko päällä.

Onneksi ei ole suihkuilta. Olga käy suihkussa joka toinen ilta. On iso myönnytys isältä, että Olga saa suihkutella. Isän mielestä suihkussa peseytyminen on silkkaa tuhlausta, joutavaa veden juoksuttamista. Mä peseydyn isän oppien mukaan pesuvadon ja kauhan avulla. Se säästää valtavasti vettä. Olga tahtoo aina hassutella vesikauhan kanssa, ja sitten on joka paikka märkä, paitsi Olga itse. Sen takia se saa käyttää suihkua.

– Sun yöpuku on kaapissa, sanon Olgalle.

Se hakee kömpelöin askelin yöpaitansa ja kiskoo sen päälleen. Mä peittelen Olgan sänkyyn. Se näyttää söpöltä peiton alla, ja mä ihmettelen, voiko noin hellyttävä tyyppi olla oikeasti tosi hankala.

– Onko tänään isin vuoro? Olga kysyy.

– Joo, mä sanon.

Olga nutristaa suutaan, muttei ala kiukuta.

– Hyvää yötä, mä toivotan Olgalle ja isälle yhteisesti.

Olen tosi huojentunut, kun suljen oven takanani. Ulkona ei tarvitse mennä Olgan ehdoilla. Kuljen hitaasti talliin.

Tähdet kiiluu taivaalla, taitaa tulla kalsea yö, mutta mulla ei ole hätää untuvamakuupussissa. Manteli hörähtää, kun kuulee mun tulevan talliin. Mä rapsutan häntä ja höpötellen hänelle. Hän on mun paras ystävä.

Mulla on aina ollut koulu, läksyt, Olga, hevonen eikä muuta. Käyn koulua, hoidan Mantelia ja Olgaa, syön ja nukun, siinä on mun elämä.

Teen tulen nuotiopaikalle laavun eteen. Vielä pitäisi kerata huomisen läksyt, mutta ne saavat odottaa. Istahdan nuotion ääreen.

Mun mielestä tuli on tosi ihmeellinen, suorastaan ihmisen paras keksintö, ja mä vaivun melkein hurmukseen aina kun näen nuotion. Mä istun ja kuvittelen kaikenlaisia ihmisiä, jotka on lämmitelleet tulen kajossa: luolamiehiä, metsästäjiä, sotilaita, partiolaisia, tutkimusmatkailijoita... Mun päässä soi kaikki ne tarinat ja laulut, jotka on esitetty tulen rätinässä. Ja entä sitten kaikki kalat, lihat ja tikkupullat, jotka on käristetty nuotiolla. Voin haistaa niiden herkullisen tuoksun ja siinä sivussa nuotion viereen kuivumaan laitettujen kenkien ja sukkien hikisenkostean, nöyhtäisen löyhkän.

Asettelen pari puuta nuotioon. Puutkin on ihmeellisiä: vaikkapa koivun siemen on kuin painoton monisakarainen hiutale, mutta kun se pääsee multa, se ponnistaa maan päälle hennon pikku verson ja multa heiveröiset juuret. Kun vuodet kuluu, sade valuu ja aurinko porottaa, koivun alku kasvattaa itsensä järeäksi puuksi, ja sen kasvisolukolla mä nyt lämmittelen. Mitä mieletöntä luonnon taikuutta.

Moitin itseäni siitä, kun unohduin taas tuijottamaan tuleen ja ihmettelemään kaikkea. Mä olen ihme haaveilija. Puun palaminen on pelkkä puun kemiallinen reaktio hapen kanssa, niin mä olen koulussa oppinut. Ja paljon muutakin palamisesta: happi on ookakkonen, ja nopea palaminen edellyttää sopivaa lämpötilaa, palavaa ainetta ja happea. Mutta mitä mä tällasia kelaan, pitäisi kerrata läksyt ja ryhtyä nukkumaan eikä tuhlata aikaa tuijottamalla liekkiin ja äimistelemällä sitä, miten erikoista kaikki on, kun kunnolla miettii. Kertaan vikkelästi mutta huolellisesti laskusäänöt, solukalvon rakenteet ja Suomen turvallisuuspolitiikan. Kömmän makuupussiin ja nautin kovasti kylmyydestä ja ulkona olemisesta. Missään ei nuku niin hyvin kuin pimeässä yössä tähtien alla.